

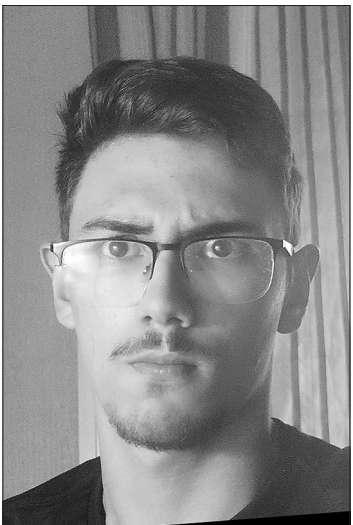
STALINIZMO LAIKOTARPIO NUSIKALTIMAI BUS ŽINOMI PORTUGALIŠKAI KALBANČIAM PASAULIUI

Dr. Audrius V. Plioplys.

A. Plioplio asmeninio archyvo nuotr.

JAV ir Lietuvoje žinomo menininko, neuromokslų tyrinėtojo, teisinio konsultanto, retų lietuviškų raštų kolekcininko dr. Audriaus V. Plioplio 2011–2012 m. Balzeko lietuvių kultūros muziejuje sėkmingai įvykdytas projektas „Nepalaužta dvasia“, skirtas Stalino masinių trėmimų 70-ajai sukakčiai paminėti, sulaukė ne tik didelio susidomėjimo tarp išeivijos lietuvių, bet ir atvėrė kelią apie tai sužinoti portugališkai kalbančiam pasauliui.

Paulo Gomes. A. Plioplio asmeninio archyvo nuotr.

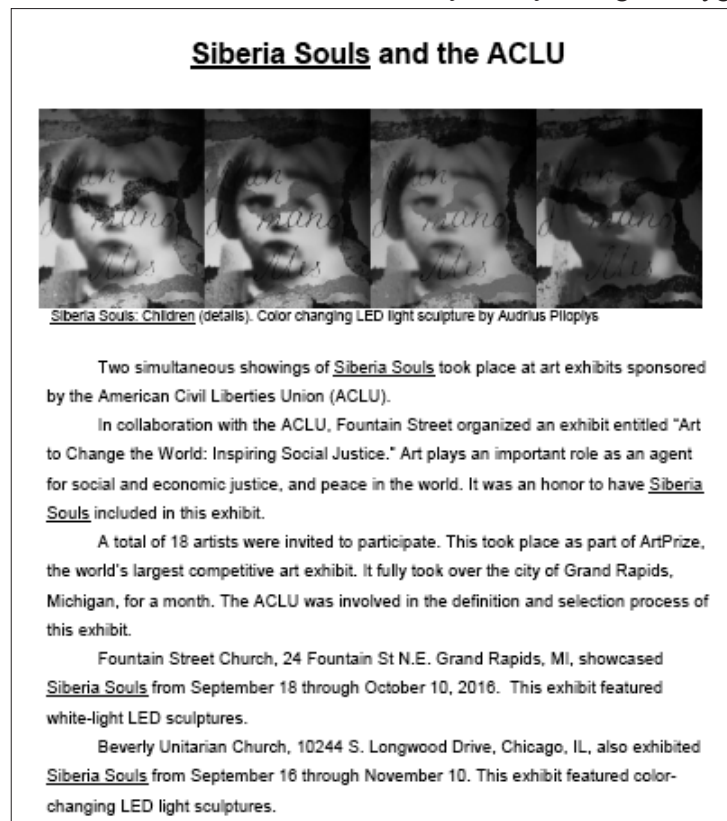
Projekto metu lankytojai galėjo susipažinti su meno ir fotografijos paroda, įtraukus kūriniais ir iš autoriaus „Sibiro sielų“ serijos, dalyvauti filmų peržiūrose, poezijos skaitymuose, paskaitose bei knygų ir originalios istorinės medžiagos pristatymuose. Šiuo projektu buvo siekta neleisti pamiršti ne vieno milijono sovietinių trėmimų aukų, įvairių religijų, tautybių ir rasių, patirto priverstinės tremties žiaurumo, įkalinimo, bado,

kankinimų ir genocido, vėliau bandant net paneigti stalinizmo laikotarpio nusikaltimus.

Dr. A. Plioplio, kaip savito braižo conceptualiojo meno kūrėjo, darbai atspindi menininko, neurologo, mokslų daktaro pastangas sujungti meną su neuromokslais bei menines paieškas, kuriose autorių domina viskas, kas susiję su mūsų smegenų veikla, mąstymo problematika, smegenų veikimo principais, padedančiais suvokti, kaip atskirų neuronų veikla perauga į tokius sudėtingus procesus, kaip sąvokos, mintys, mąstymas. Jo meniniai darbai, tarsi neurobiologijos tyrimų laboratorija, jungiant neuromokslą su menu tyrinėjant kalbos, minties, sąmonės ir atminties ištakas, – fotografijų fragmentai, sluoksniuojami su smegenų elektroencefalogramos kreivių ar magnetinio rezonanso nuotraukų vaizdais. Taip „Sibiro sielų“ serijos meniniuose vaizduose sluoksniuojamos šios nuotraukos ir ranka rašyti į Sibirą išstremtųjų laišukai. Gi-

lesniuose sluoksniuose pasirodo portretai, suteikiant jiems miglotą, vaiduklišką išvaizdą. Šie neuronų tinklai koduoja prisiminimus, tarp jų ir tų, kurie mums yra brangiausi. Kiek-

ir baltos spalvos, o dešinysis pusrutulio labiau susijęs su mūsų meniniais gebėjimais, kūrybiškumu, jis – spalvingas. Trys vaizdų sluoksniai atitinka mūsų tris sąmoningumo lyg-

Pranešimas apie „Sibiro sielų“ šviesos parodą JAV. A. Plioplio nuotr.

vienas kūrinys yra diptikas, susidedantis iš trijų sluoksnių, naudojant polikarbonatą, vienas kūrinys – apšviestas balta šviesos diodų lempute, kitas – šviesos diodų lempų sistema, keičiant spalvas. Menininkas savo kūrybos procesą apibūdina taip: „Ši struktūra atitinka

menis: sąmonę, pasąmonę ir nesąmoningumą. Iš neuronų sudėtingumo atsiranda mūsų žodžiai, mintys ir sąmonė”, – dalijasi ilgamete mokslinė patirtimi menininkas. Taigi „Sibiro sielų“ serijos kūriniai suteikia stalinizmo laikotarpio aukoms nemirtingumą, įsiti-

„Sibiro sielų“ serija. Vaikai.

A. Plioplio nuotr.

mūsų pačių smegenis, kur kairysis smegenų pusrutulis yra labiau atsakingas už analitinį, loginį mąstymą, jis – juodos

kinės dr. A. Plioplys. Tai žmonių iš praeities sugražinimas į gyvenimą – per jų prisiminimus ir nervinius tinklus. „Svarbia

projekto dalimi tapo mano meno kūriniai, į kuriuos aš įtraukiau aukų nuotraukas ir asmeninius laiškus iš šio siaubingo laikotarpio, kad atvesčiau šiuos nukentėjusius žmones į mūsų laiką ir mūsų gyvenimus”, – sako dr. A. Plioplys.

Vykdydamas šį dvejus metus trukusį projektą mokslininkas paprašė Luką Šaparnytę ir Sam De Sando perskaityti atrinktus laiškus iš Sibiro vaizdo įrašams sukurti. Projekto „Viltis ir dvasia“ visi įrašai, paskelbus juos „YouTube“, sulaukė per 34, 000 peržiūrų.

Dr. A. Plioplio tinklalapyje pateikta informacija apie vykdytą projektą, bendru pavadinimu „Viltis ir dvasia“ („Hope and Spirit“), susidomėjęs 17 metų Porto Alegreje, pietinėje Brazilijos dalyje, jėzuitų įsteigtos „Colegio Anchieta“ mokyklos moksleivis Paulo Gomes šiais metais paprašė autoriaus leidimo iš anglų kalbos išversti vaizdo įrašus, kuriuose skaitomi laišukai iš Sibiro, į portugališką kalbą, ką jis ir padarė. Šiuo metu septyni įrašai, versti į portugališką kalbą, paskelbti „YouTube“.

Paulo, studijuodamas ekonomiką ir istoriją, neatsitiktinai domėjosi komunizmo atsiradimu ir pasėkmėmis. Pasak prof. A. Plioplio, kaip kažkada jis pats negalėjo suprasti, taip dabar Paulo sukūrė tai, jog Brazilijoje yra žinoma apie Hitlerį, tačiau

niekas nežino apie Stalino įvykdytus nusikaltimus, kurie gerokai pralenkia Hitlerio sukurtą siaubą. „Būtent tai prieš dešimtmetį ir paskatino mane pradėti projektą „Viltis ir dvasia“. Tas pat paskatino ir Paulo imtis veiksmų. Svarbu tai, kad Paulo šį daug laiko reikalaujantį darbą atliko nesiekdamas asmeninio intereso. Jo tikslas buvo vienas – portugališkai kalbančiuosius supažindinti su Stalino įvykdytais nusikaltimais prieš lietuvių tautą, – tikino mokslininkas. – Esu be galo dėkingas Paulo už tai, kad tik jo įdėtomis pastangomis ši informacija tapo prieinama portugališkai kalbančiam pasauliui”.

„Dirvos“ korespondentė Živilė Gurauskienė, el. p. dirva.press@gmail.com

„Sibiro sielų“ šviesos skulptūros.

A. Plioplio nuotr.